

En ö i havet – Att läsa och förstå

Läsning - Undervisning, Årskurs 4-6

Läraren reflekterar om läsningens syfte

För att läsningen ska upplevas som meningsfull och angelägen kan läraren skapa ett sammanhang. Genom att texten får möta antingen handling eller tematik i andra texter, bilder, ljud och filmer blir upplevelsen av texten rikare och förståelsen djupare. Förhoppningsvis blir tankarna, perspektiven och insikterna flera. Just nu läser mina sjuor Annika Thors *En ö i havet*. Parallellt med läsningen får eleverna ta del av andra berättelser som eleverna får tänka, samtala och tankeskriva om. På detta sätt får eleverna referensramar och en möjlighet att relatera något till det vi läser. Jag börjar alltid med att ställa mig frågan: Varför ska mina elever läsa den här boken? Svaret till *En ö i havet* är:

- Eleverna ska uttrycka etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter,
- Eleverna ska respektera andra människor,
- Eleverna ska ta avstånd från att människor utsätts för diskriminering och förtryck,
- Eleverna ska leva sin in i och förstå andra människors situation.

Det jag lägger allt fokus på är att eleverna ska utveckla sitt språk genom att läsa, tänka och kommunicera (både muntligt och skriftligt).

Konsten att skapa en kontext

För att eleverna ska få något att tänka, samtala och skriva om försöker jag fylla undervisningens innehåll med viktiga och relevanta aktiviteter kring läsningen. Parallellt med läsningen lyfter jag följande till bokens inledande fem kapitel:

TIDEN 1933-1945

Handlingen placeras in i ett historiskt och geografiskt sammanhang med mikroktioner om bland annat [Förintelsen](#) och [Kristallnatten](#).

Bifogad video:

<https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vScmkw6Ub4e7DQhjdyB0PvII9phYXS0NMw4rdo3TWEL7ZWFDmlgQq27tRZikUmcece2DfC7tYrGzeL/embed?start=false&loop=false&delayms=3000>

FÖRÄNDRING KOMMER GRADVIS

För att få en väg in i boken lyssnar vi på en radioteater som utspelar sig precis före bokens handling. Boken tar vid där teatern slutar. Dessa 15 minuter ger eleverna dessutom en inblick i tidsperioden och hur livet gradvis förändrades till det sämre: [En vanlig familj](#)

VARFÖR FLY?

För att få en liten inblick i hur dramatiskt livet kan förändras ser vi filmen:

Bifogad video: [https://www.youtube.com/embed/RBQ-](https://www.youtube.com/embed/RBQ-loHfimQ?version=3&rel=1&fs=1&autohide=2&showsearch=0&showinfo=1&iv_load_policy=1&wmode=transparent)

[loHfimQ?version=3&rel=1&fs=1&autohide=2&showsearch=0&showinfo=1&iv_load_policy=1&wmode=transparent](https://www.youtube.com/embed/RBQ-loHfimQ?version=3&rel=1&fs=1&autohide=2&showsearch=0&showinfo=1&iv_load_policy=1&wmode=transparent)

ATT KOMMA NY TILL SVERIGE (IDAG)

Hur är det att lämna sin kultur, sitt språk och alla vänner och släktingar bakom sig och komma till ett helt nytt ställe?

Bifogad video:

https://www.youtube.com/embed/luPRgWvzdDM?version=3&rel=1&fs=1&autohide=2&showsearch=0&showinfo=1&iv_load_policy=1&wmode=transparent

Föreställ dig att du kommer till ett helt nytt ställe där du inte kan kulturen, språket och vanor. Du känner inte en människa. Hur hade det varit tror du? Vilka människor skulle du "leta" efter och börja vara med först? Varför är det så, tror du? (ledande: andra svenskar, norrmän, danskar eller andra)

OM IDENTITET

Bruno Catalano har skapat fantastiska skulpturer som vi tittar på. [Här finns några](#). Eleverna funderar på vad skulpturerna symboliserar och vad de själva skulle stoppa ned i resväskan.

JOURNALISTENS UPPDRAG – ETT DILEMMA

Jag berättar om journalistens uppdrag och regelverk (spänningsfältet mellan att informera och samtidigt respektera människors integritet). Vi tittar på några historiska bilder, bland annat [Förintelsen](#), [Alan Kurdi](#) och [Kim Phuc](#). Vi läser [Hon som flydde napalmen och förändrade historien](#). Eleverna funderar på, samtala och skriver om:

- Varför publiceras bilder av lidande och döda människor?
- På vilka sätt kan det vara både rätt och fel?

I bokens första kapitel anländer Steffi och Nelli till Sverige. Journalisterna är förstas på plats. Citat: "Mannen fortsätter att fotografera. – Det är mitt jobb, damen, säger han. Ni tar hand om de små flyktingbarnen. Jag tar de rörande bilderna, som ger er mer pengar till ert arbete. Han knäpper några bilder till. Steffi vänder bort ansiktet. Hon vill inte vara ett flyktingbarn på en rörande bild i någon tidning". Eleverna funderar och skriver om:

- Steffi "vänder bort ansiktet". Vad tror du att hon tänker?

TEXTRELATERADE FRÅGOR SOM VI SAMTALAR OM (KAP 1-5)

- Flickorna kan bara tyska. De är i Sverige. Att inte bli förstådd och att inte förstå... hur tror du att flickorna känner sig?
- Steffi ska bo vid "världens ände". Vad menar hon med det? Hur känner hon inför det?
- Att komma till ett helt främmande ställe är både spännande och jobbigt. Hur upplever Steffi första dagen hos Märta?
- Steffis skriver brev hem till mamma och pappa. I första brevet skriver Steffi: "... ganska sträng. Hon talar ingen tyska. Snälla mamma, kom och hämta oss. Här kan jag inte leva". I andra brevet som hon sedan skickar står det: "Vi åkte båt hit. Det var spännande. Alla är så snälla mot oss. Här finns till och med en hund". På vilket sätt skiljer sig breven åt? Varför skickar hon inte det första? Hur tror du att föräldrarna "läser" brevet? Tror de på vad som står?

LÄRAREN REFLEKTERAR OM LÄSNING OCH AKTIVITETER

Det tar längre (lektions)tid att förhålla sig till text och läsning på detta sätt. Att "bara" läsa boken, samtala om den och avsluta med någon form av skrivuppgift (textanalys eller recension) skulle kanske ta 3-4 veckor. Ett upplägg som skissas på ovan tar förstås mer tid i anspråk. Det beror lite grand på vad eleverna nappar på och förkastar, men uppskattningsvis kommer vi att läsa boken under ca 6-8 veckor. Enligt mig – väl investerad tid! En brasklapp är att aktiviteterna inte får "skymma läsningen" och upplevelsen av läsningen. Det är alltid en fin balansgång mellan efferent och estetisk läsning! Jag brukar ofta inleda läsningen med många olika aktiviteter för att ju längre in i boken vi kommer övergå till att fokusera just på texten.

FRÅGOR ATT FUNDERA PÅ

- Vilka texter läser mina elever?
- I vilket syfte läser vi dessa texter?
- Vad innebär det att läsa och förstå en text?
- Hur skapar jag förutsättningar för eleverna (i min undervisning) att tänka?
- Får mina elever nya insikter?

LGR 11 Förmåga (kopplingar till årskurs 9)

Formulera sig och kommunicera i tal och skrift. Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Centralt innehåll

Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsvillkor.

Kunskapskrav

Genom att göra **välutvecklade** sammanfattningar av olika texters innehåll med **god** koppling till tidsaspekter, orsakssamband och andra texter visar eleven **mycket god** läsförståelse. Dessutom kan elever, utifrån egna erfarenheter, olika livsfrågor och omvärldsfrågor, tolka och föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om budskap som är **tydligt framträdande och budskap som kan läsas mellan raderna eller är dolda** i olika verk.

Eleven kan samtala om och diskutera varierande ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **välutvecklade och väl** underbyggda argument på ett sätt som **för samtalen och diskussionerna framåt och fördjupar eller breddar dem**.